Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право
УДК 342.9:355.58(477)

Вибодовський Андрій Іванович
ад'юнкт відділу ад'юнктури та докторантури
Національної академії Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького (військова частина 9960)
Vybodovskyi Andrii
Adjunct of the Adjuncture and Doctoral Studies Unit
National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine
named after Bohdan Khmelnytskyi (military unit 9960)
ORCID: 0009-0008-2764-5737

ПРОТИДІЯ ВІЙСЬКОВИМ АДМІНІСТРАТИВНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ У ДЕРЖАВНІЙ ПРИКОРДОННІЙ СЛУЖБІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: СУБ'ЄКТИ ТА ПРОБЛЕМИ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ

COUNTERING MILITARY ADMINISTRATIVE OFFENSES IN THE STATE BORDER GUARD SERVICE OF UKRAINE UNDER MARTIAL LAW: SUBJECTS AND LAW ENFORCEMENT CHALLENGES

Анотація. *У статті досліджено проблеми протидії військовим адміністративним правопорушенням у діяльності Державної прикордонної служби України в умовах дії правового режиму воєнного стану. Обґрунтовано, що зростання ролі ДПСУ у системі забезпечення оборони держави та безпосередня участь прикордонників у бойових (воєнних) діях об'єктивно підвищують ризики вчинення військових адміністративних правопорушень, що потребує удосконалення механізмів їх запобігання та припинення.*

Проаналізовано основні доктринальні підходи до розуміння протидії адміністративним правопорушенням, а також співвідношення понять «протидія», «запобігання», «попередження» та «профілактика». Запропоновано авторське визначення військового адміністративного правопорушення як окремого об'єкта протидії правопорушенням.

Особливу увагу приділено аналізу правового статусу посадових осіб Державної прикордонної служби України як спеціальних суб'єктів протидії військовим адміністративним правопорушенням, зокрема їхніх повноважень щодо складання протоколів про адміністративні правопорушення. На основі узагальнення судової практики у справах про військові адміністративні правопорушення виявлено типові процесуальні помилки, що допускаються під час оформлення адміністративних матеріалів, які призводять до закриття проваджень судами або повернення справ на доопрацювання.

Обґрунтовано доцільність удосконалення підготовки посадових осіб ДПСУ, уповноважених на реалізацію адміністративно-юрисдикційних повноважень, зокрема шляхом впровадження спеціалізованих освітніх програм і поглиблених курсів навчання. Зроблено висновок, що ефективна система протидії військовим адміністративним правопорушенням має ґрунтуватися на комплексному поєднанні адміністративно-профілактичних заходів, заходів адміністративного припинення та адміністративної відповідальності.

Вступ. Повномасштабна збройна агресія російської федерації проти України зумовила докорінну трансформацію безпекового середовища держави та суттєво посилила роль сил безпеки і оборони у забезпеченні національної безпеки. У цих умовах особливого значення набуває не лише ефективність виконання бойових і службово-бойових завдань, а й дотримання військової дисципліни, підтримання внутрішнього

правопорядку та належне функціонування механізмів юридичної відповідальності серед особового складу військових формувань.

Державна прикордонна служба України в умовах дії правового режиму воєнного стану фактично трансформувалася з класичного правоохоронного органу спеціального призначення у повноцінний суб'єкт сектору безпеки і оборони, військовослужбовці якого беруть безпосередню участь у виконанні бойових (воєнних) завдань, у тому числі в районах ведення бойових дій. Така специфіка діяльності об'єктивно підвищує рівень психологічного та фізичного навантаження на особовий склад, що, своєю чергою, створює додаткові передумови для вчинення військових адміністративних правопорушень.

Попри наявність розвиненої нормативно-правової бази у сфері адміністративної відповідальності військовослужбовців, практика правозастосування свідчить про наявність суттєвих проблем у реалізації механізмів протидії військовим адміністративним правопорушенням у діяльності Державної прикордонної служби України. Зокрема, аналіз судової практики у справах цієї категорії виявляє численні випадки закриття проваджень або повернення матеріалів справ на доопрацювання у зв'язку з процесуальними порушеннями.

Таким чином, постає комплексна науково-практична проблема, яка полягає у недостатній ефективності чинної системи протидії військовим адміністративним правопорушенням у Державній прикордонній службі України в умовах воєнного стану, що зумовлено як доктринальними дискусіями щодо змісту та обсягу відповідних правових категорій, так і практичними прорахунками у діяльності посадових осіб, уповноважених на реалізацію адміністративно-юрисдикційних повноважень.

Мета статті полягає у комплексному аналізі механізму протидії військовим адміністративним правопорушенням у діяльності Державної прикордонної служби України в умовах дії правового режиму воєнного

стану, виявлення основних проблем правозастосовної практики та обґрунтування напрямів удосконалення адміністративно-правових і організаційних заходів їх запобігання, припинення та процесуального забезпечення.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження є: норми чинного адміністративного законодавства України, що регулюють питання адміністративної відповідальності військовослужбовців; наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, присвячені проблемам адміністративної відповідальності військовослужбовців, механізмам протидії адміністративним правопорушенням; матеріали судової практики у справах про військові адміністративні правопорушення, зокрема рішення судів щодо притягнення військовослужбовців Державної прикордонної служби України до адміністративної відповідальності в умовах дії правового режиму воєнного стану.

У процесі здійснення дослідження використано такі наукові методи:

А) загальнонаукові методи:

метод аналізу застосовувався для дослідження нормативно-правового регулювання протидії військовим адміністративним правопорушенням, визначення повноважень посадових осіб Державної прикордонної служби України у сфері адміністративно-юрисдикційної діяльності, а також для виявлення типових процесуальних помилок у судовій практиці;

метод синтезу забезпечив узагальнення отриманих результатів та формування цілісних висновків і пропозицій щодо вдосконалення механізму протидії військовим адміністративним правопорушенням;

системний підхід дав змогу розглядати протидію військовим адміністративним правопорушенням як складову загального механізму забезпечення військової дисципліни та правопорядку у діяльності Державної прикордонної служби України;

Б) спеціально-юридичні методи:

формально-юридичний метод застосовувався під час аналізу структури та змісту складів військових адміністративних правопорушень, а також при дослідженні адміністративно-процесуальних повноважень посадових осіб ДПСУ;

метод правового моделювання використано для обґрунтування практичних рекомендацій щодо вдосконалення підготовки посадових осіб Державної прикордонної служби України, уповноважених на складання протоколів про військові адміністративні правопорушення.

Результати: уточнено доктринальне розуміння військового адміністративного правопорушення з урахуванням положень глави 13-Б КУпАП як конкретного об'єкта протидії правопорушенням;

визначено адміністративно-правовий статус посадових осіб Державної прикордонної служби України як спеціальних суб'єктів протидії військовим адміністративним правопорушенням;

на основі аналізу судової практики виявлено типові процесуальні помилки, що допускаються посадовими особами прикордонного відомства під час оформлення матеріалів про військові адміністративні правопорушення.

Перспективи. Перспективним напрямом є дослідження адміністративно-процесуального статусу посадових осіб Державної прикордонної служби України, уповноважених на складання протоколів про військові адміністративні правопорушення, у контексті вдосконалення порядку реалізації повноважень, передбачених ст. 255 КУпАП, а також розроблення єдиних методичних підходів до оформлення адміністративних матеріалів.

Подальші дослідження також можуть бути спрямовані на уточнення критеріїв відмежування військових адміністративних правопорушень від військових кримінальних правопорушень у прикордонній

сфері з метою забезпечення єдності правозастосування та підвищення ефективності протидії порушенням військової дисципліни в діяльності Державної прикордонної служби України.

Ключові слова: *військові адміністративні правопорушення, Державна прикордонна служба України, воєнний стан, протидія правопорушенням, запобігання правопорушенням, адміністративна відповідальність.*

Summary. *The article examines the problems of counteracting military administrative offences in the activities of the State Border Guard Service of Ukraine under the legal regime of martial law. It is substantiated that the growing role of the State Border Guard Service of Ukraine in the national defence system and the direct participation of border guards in combat (military) operations objectively increase the risks of committing military administrative offences, which necessitates the improvement of mechanisms for their prevention and termination.*

The main doctrinal approaches to understanding the countering of administrative offenses, as well as the correlation between the concepts of "countering," "prevention," "deterrence," and "prophylaxis," have been analyzed. An author's definition of a military administrative offense as a distinct object of countering offenses has been proposed.

Particular attention is paid to the analysis of the legal status of officials of the State Border Guard Service of Ukraine as special subjects of counteraction to military administrative offences, in particular their powers to draw up protocols on administrative offences. Based on the generalisation of judicial practice in cases of military administrative offences, typical procedural errors committed in the preparation of administrative materials have been identified.

The expediency of improving the training of officials of the State Border Guard Service of Ukraine authorised to exercise administrative and jurisdictional

powers is substantiated, in particular through the introduction of specialised educational programmes and advanced training courses. It is concluded that an effective system of counteraction to military administrative offences should be based on a comprehensive combination of administrative preventive measures, administrative termination measures, and administrative liability.

Introduction. The full-scale armed aggression of the Russian Federation against Ukraine has led to a fundamental transformation of the state's security environment and has significantly strengthened the role of the security and defense forces in ensuring national security. Under these conditions, particular importance is attached not only to the effectiveness of performing combat and service-combat tasks, but also to the observance of military discipline, the maintenance of internal order, and the proper functioning of mechanisms of legal liability among the personnel of military formations.

Under the legal regime of martial law, the State Border Guard Service of Ukraine has effectively transformed from a classical special-purpose law enforcement body into a full-fledged actor within the security and defense sector, whose servicemen take direct part in the performance of combat (military) tasks, including in areas of active hostilities. This specificity of activity objectively increases the level of psychological and physical strain on personnel, which, in turn, creates additional preconditions for the commission of military administrative offenses.

Despite the existence of a developed regulatory framework in the field of administrative liability of servicemen, law enforcement practice indicates the presence of significant problems in the implementation of mechanisms for countering military administrative offenses in the activities of the State Border Guard Service of Ukraine. In particular, an analysis of judicial practice in cases of this category reveals numerous instances of termination of proceedings or the return of case materials for further revision due to procedural violations.

Thus, a complex scientific and practical problem arises, consisting in the insufficient effectiveness of the current system for countering military administrative offenses within the State Border Guard Service of Ukraine under conditions of martial law. This is обусловлено both doctrinal debates regarding the content and scope of the relevant legal categories and practical shortcomings in the activities of officials authorized to exercise administrative-jurisdictional powers.

Purpose. The purpose of the article is to provide a comprehensive analysis of the mechanism for countering military administrative offenses in the activities of the State Border Guard Service of Ukraine under the legal regime of martial law, to identify the main problems of law enforcement practice, and to substantiate directions for improving administrative-legal and organizational measures aimed at their prevention, suppression, and procedural support.

Materials and methods. The research materials include the provisions of the current administrative legislation of Ukraine governing issues of administrative liability of servicemen; scholarly works by domestic and foreign researchers devoted to the problems of administrative liability of servicemen and the mechanisms for countering administrative offenses; as well as materials of judicial practice in cases of military administrative offenses, in particular court decisions concerning the imposition of administrative liability on servicemen of the State Border Guard Service of Ukraine under the legal regime of martial law.

In the course of the study, the following scientific methods were employed:

general scientific methods:

the method of analysis was used to examine the regulatory framework governing the countering of military administrative offenses, to determine the powers of officials of the State Border Guard Service of Ukraine in the field of administrative-jurisdictional activity, and to identify typical procedural errors in judicial practice;

the method of synthesis ensured the generalization of the obtained results and the formulation of coherent conclusions and proposals aimed at improving the mechanism for countering military administrative offenses;

the systemic approach made it possible to consider the countering of military administrative offenses as a component of the overall mechanism for ensuring military discipline and law and order within the activities of the State Border Guard Service of Ukraine.

special legal methods:

the formal-legal method was applied in the analysis of the structure and content of the elements of military administrative offenses, as well as in the study of the administrative-procedural powers of officials of the State Border Guard Service of Ukraine;

the method of legal modeling was used to substantiate practical recommendations aimed at improving the training of officials of the State Border Guard Service of Ukraine authorized to draw up protocols on military administrative offenses.

Results: the doctrinal understanding of a military administrative offense has been refined, taking into account the provisions of Chapter 13-B of the Code of Ukraine on Administrative Offenses as a specific object of countering offenses;

the administrative and legal status of officials of the State Border Guard Service of Ukraine has been determined as that of special subjects of countering military administrative offenses;

based on the analysis of judicial practice, typical procedural errors committed by officials of the State Border Guard Service of Ukraine in the preparation of materials on military administrative offenses have been identified.

Discussion. Promising direction for further research is the study of the administrative-procedural status of officials of the State Border Guard Service of Ukraine authorized to draw up protocols on military administrative offenses, in the context of improving the procedure for exercising the powers provided for in

Article 255 of the Code of Ukraine on Administrative Offenses, as well as the development of unified methodological approaches to the preparation of administrative materials.

Further research may also focus on clarifying the criteria for differentiating military administrative offenses from military criminal offenses in the border security domain, with a view to ensuring consistency in law enforcement practice and enhancing the effectiveness of countering violations of military discipline in the activities of the State Border Guard Service of Ukraine.

Key words: *military administrative offences, State Border Guard Service of Ukraine, martial law, counteraction to offences, prevention of offences, administrative liability.*

Постановка проблеми. Повномасштабна збройна агресія російської федерації проти України та запровадження правового режиму воєнного стану зумовили докорінну трансформацію функціональної ролі Державної прикордонної служби України (далі по тексту – ДПСУ) в системі забезпечення національної безпеки та оборони. Безпосередня участь військовослужбовців ДПСУ у виконанні бойових і службово-бойових завдань в умовах підвищених фізичних, психологічних і організаційних навантажень об'єктивно актуалізувала проблему дотримання військової дисципліни та внутрішнього правопорядку, зокрема у частині недопущення вчинення військових адміністративних правопорушень (далі по тексту – ВАП).

Водночас, незважаючи на наявність розвиненої нормативно-правової бази, що регулює питання адміністративної відповідальності військовослужбовців, ефективність практичної реалізації механізмів протидії ВАП у діяльності уповноважених осіб ДПСУ залишається недостатньою. Аналіз судової практики свідчить про значну кількість випадків закриття проваджень або повернення матеріалів справ на

доопрацювання у зв'язку з допущенням процесуальних порушень, неправильним визначенням підсудності, помилками у кваліфікації діянь та недотриманням вимог адміністративного процесуального законодавства, що істотно знижує превентивний потенціал адміністративної відповідальності.

Додаткову складність становлять доктринальні дискусії щодо змісту, обсягу та правової природи ВАП, а також відсутність єдиного підходу до визначення адміністративно-процесуального статусу посадових осіб ДПСУ, уповноважених на реалізацію адміністративно-юрисдикційних повноважень в умовах воєнного стану саме у досліджуваній сфері протидійної діяльності. За таких умов постає об'єктивна необхідність комплексного науково-практичного дослідження механізму протидії ВАП у діяльності ДПСУ з метою виявлення системних недоліків правозастосовної практики та обґрунтування напрямів удосконалення адміністративно-правових і організаційних заходів їх запобігання, припинення та належного процесуального забезпечення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика протидії правопорушенням є усталеною у вітчизняній доктрині. Базові підходи до розуміння системності протидії (як сукупності профілактичних і запобіжних заходів) сформульовано О. М. Бандуркою та О. М. Литвиновим [1]. У площині адміністративно-деліктної проблематики О.І. Остапенко звертає увагу на недоліки реалізації державної політики протидії адміністративним правопорушенням і пропонує широке та вузьке тлумачення відповідної категорії [2]. Термінологічні аспекти співвідношення понять «протидія», «запобігання», «попередження» і «профілактика» висвітлено у працях А.М. Корягіної, Н.В. Лесько та І. М. Даньшина, які демонструють наявність полеміки щодо їх розмежування або синонімічності [3–5]. Для прикордонної сфери

методологічно важливим є акцент Я.О. Кушніра на необхідності фокусування протидійної діяльності на її об'єкті [6].

Питання військових адміністративних правопорушень розкриває О. В. Коба, пропонуючи підходи до їх визначення та запобігання. Суб'єктний склад протидії адміністративним правопорушенням, зокрема роль посадових осіб, уповноважених складати протоколи, акцентовано у дослідженні С.В. Міловідової [11]. Модель протидії ВАП у ДПСУ через поєднання профілактики, припинення та відповідальності запропоновано Я. Кушніром, А. Царуком і С. Адамчуком; окремі організаційно-процесуальні аспекти адміністративно-юрисдикційної діяльності ДПСУ висвітлює Т. А. Франчук [14; 16]. Додатково, у зарубіжних публікаціях, актуалізованих вже в період дії воєнного стану розкрито сучасний стан механізм протидії військовим адміністративним правопорушенням, проте без прив'язки до конретного суб'єкта вчинення таких діянь [20].

Отже, попри наявні доктринальні напрацювання, недостатньо опрацьованими залишаються питання належної реалізації адміністративно-процесуальних повноважень посадовими особами ДПСУ під час документування ВАП в умовах воєнного стану, що й зумовлює актуальність цього дослідження.

Мета статті полягає у комплексному аналізі механізму протидії ВАП у діяльності уповноважених посадових осіб ДПСУ в умовах дії правового режиму воєнного стану, виявлення основних проблем правозастосовної практики та обґрунтування напрямів удосконалення адміністративно-правових і організаційних заходів їх запобігання, припинення та процесуального забезпечення.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження є: норми чинного адміністративного законодавства України, що регулюють питання адміністративної відповідальності військовослужбовців; наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, присвячені проблемам адміністративної

відповідальності військовослужбовців, механізмам протидії адміністративним правопорушенням; матеріали судової практики у справах про військові адміністративні правопорушення, зокрема рішення судів щодо притягнення військовослужбовців ДПСУ до адміністративної відповідальності в умовах дії правового режиму воєнного стану.

У процесі здійснення дослідження використано такі наукові методи:

А) загальнонаукові методи:

метод аналізу застосовувався для дослідження нормативно-правового регулювання протидії військовим адміністративним правопорушенням, визначення повноважень посадових осіб ДПСУ у сфері адміністративно-юрисдикційної діяльності, а також для виявлення типових процесуальних помилок у судовій практиці;

метод синтезу забезпечив узагальнення отриманих результатів та формування цілісних висновків і пропозицій щодо вдосконалення механізму протидії військовим адміністративним правопорушенням;

системний підхід дав змогу розглядати протидію військовим адміністративним правопорушенням як складову загального механізму забезпечення військової дисципліни та правопорядку у діяльності ДПСУ;

Б) спеціально-юридичні методи:

формально-юридичний метод застосовувався під час аналізу структури та змісту складів військових адміністративних правопорушень, а також при дослідженні адміністративно-процесуальних повноважень посадових осіб ДПСУ;

метод правового моделювання використано для обґрунтування практичних рекомендацій щодо вдосконалення підготовки посадових осіб Державної прикордонної служби України, уповноважених на складання протоколів про військові адміністративні правопорушення.

Виклад основного матеріалу. Зауважимо, що тематика протидії деліктам не є новою у фаховій вітчизняній доктрині, оскільки науково

обґрунтовані розвідки у цій площині формують особливий практичний інтерес правоохоронних органів та мають особливий інтерес для суспільства загалом. Як наслідок сформувалося типове уявлення про зміст запобіжної діяльності уповноважених суб'єктів. До прикладу, фундаментальні висновки дослідження академіка О.М. Бандурка дозволяють сформувати комплексне уявлення про систему протидії злочинності, яка визначається як сукупність заходів, спрямованих на зниження рівня протиправних діянь і підвищення рівня захищеності громадян, суспільства і держави в цілому. Таким чином, протидію злочинності можна представити у вигляді системи, що включає в себе заходи профілактики та заходи запобігання як окремим злочинам, так і злочинності в цілому [1, с. 173]. Учений звертає увагу на те, що «протидія злочинності» є тією системоутворюючою дефініцією, яка охоплює увесь комплекс здійснюваних запобіжних заходів.

У наукових працях О. Остапенка обґрунтовується теза про те, що ключові завдання у сфері протидії адміністративним правопорушенням досі не набули належної реалізації. Причини цього дослідник вбачає, по-перше, у недосконалості змін до законодавства, які не повною мірою враховують потреби правозастосовної практики, а по-друге — у відсутності на загальнодержавному рівні цілісної Концепції протидії злочинності та похідних від неї програм профілактики і запобігання правопорушенням, що істотно ускладнює ефективне використання вже наявних правових механізмів протидії [2, с. 183]. Досліджуючи сучасні правові засади протидії адміністративним правопорушенням, О. Остапенко сформулював широке й вузьке тлумачення цієї категорії в межах вітчизняної юридичної доктрини. У широкому розумінні протидія вчиненню адміністративних правопорушень охоплює сукупність соціальних умов і чинників, що існували як у минулі періоди, так і в сучасності та які, з одного боку, сприяють зниженню рівня адміністративної деліктності, а з іншого —

можуть зумовлювати її зростання. Водночас вузьке розуміння протидії зосереджується переважно на застосуванні передбачених чинним законодавством запобіжних заходів, обмежень та адміністративних стягнень [2, с. 183].

У науковій доктрині триває термінологічна дискусія щодо співвідношення понять «протидія», «запобігання», «попередження» та «профілактика». Так, Корягіна А.М. наголошує, що велика кількість множинних термінів створює неточні, а часом і такі, що суперечать один одному уявлення щодо їх змісту, така тенденція на думку вченої, є результатом недостатньої розробки самої проблеми [3, с. 191].

Водночас у науковій літературі представлена й інша позиція. Так, Н.В. Лесько обґрунтовує позицію, відповідно до якої проблема розмежування понять «попередження», «профілактика» та «запобігання» має штучний характер. На думку дослідниці, зазначені терміни є синонімічними, оскільки відображають єдину за змістом ідею – недопущення, випередження або уникнення негативного явища [4, с. 232]. Аналогічного підходу дотримується й І.М. Даньшин, який зазначає, що у разі застосування широкого тлумачення зміст понять «протидія злочинності», «запобігання злочинам», «попередження злочинності» та «профілактика злочинності» фактично збігається [5, с. 167].

Наведений огляд наукових підходів свідчить про наявність усталеного, водночас полемічного дискурсу щодо змісту та співвідношення понять, пов'язаних із протидією правопорушенням. У межах цього дослідження не ставиться за мету формулювання нових доктринальних дефініцій або внесення принципово нового теоретичного підходу до зазначеної дискусії. Натомість, погоджуємось із висновками Я.О. Кушніра, котрий вказує, що акцент у діяльності спеціальних суб'єктів із протидії адміністративним деліктам, стосовно змісту такої діяльності, слід робити на

об'єкті протидійної діяльності [6, с. 154]. Для потреб нашого дослідження − ВАП у специфічних умовах функціонування ДПСУ.

О.В. Коба під поняттям ВАП пропонує розуміти правопорушення, вчинене військовослужбовцем під час несення служби, яке тягне за собою адміністративну відповідальність, визначену главою 13- Б КУпАП. Обов'язковими елементами об'єктивної сторони складу ВАП є здійснення його у формі дії або бездіяльності та наявність суспільно небезпечних наслідків (передбачених адміністративно-деліктною нормою матеріальної чи нематеріальної шкоди) [7, с. 598]. Якщо прив'язка дослідником до положень статей глави 13-Б КУпАП не викликає жодних сумнівів, то викликає зауваження ствердження дослідника щодо включення до обов'язкових ознак юридичного складу ВАП матеріальної чи нематеріальної шкоди, відтак – конструювання матеріального складу правопорушення. В цілому, така позиція видається дискусійною адже саме настання матеріальної чи нематеріальної шкоди за фактом скоєння ВАП, в тому числі, лежить в основі розмежування між ВАП та військовими кримінальними правопорушеннями. До прикладу, характерне для такого спеціального суб'єкту вчинення адміністративного правопорушення як прикордонник – діяння передбачене статтею 172-18 КУпАП (Порушення правил несення прикордонної служби) відмежовується від кримінального правопорушення, передбаченого статтею 419 КК України (Порушення правил несення прикордонної служби) саме за ознакою настання тяжких наслідків [8, с. 126-135]. Та і загалом ВАП здебільшого сконструйовані законодавцем із формальним складом [9, с. 126], що вже вказує на відсутність будь-яких суспільно небезпечних наслідків як обов'язкової ознаки об'єктивної сторони.

Пропонуємо таке розуміння базової категорії військового адміністративного правопорушення: військовим адміністративним правопорушенням визнається протиправна, винна (умисна або необережна)

дія чи бездіяльність, учинена військовослужбовцем, військовозобов'язаним або резервістом під час проходження зборів, яка посягає на встановлений законодавством порядок несення та проходження військової служби, військову дисципліну, внутрішній порядок у військових формуваннях, а також на пов'язані з ними суспільні відносини, і за яку передбачено адміністративну відповідальність.

Не зважаючи на певні розбіжності стосовно термінології об'єкта протидійної діяльності, цікаві умовиводи Коби О.В. щодо дефініції такої діяльності. Так, дослідник пропонує під запобіганням ВАП розуміти сукупність динамічних та статичних елементів, процес реалізації визначеними суб'єктами певних повноважень та операцій, спрямованих на вплив правових норм на волю, поведінку військовослужбовців, у результаті яких виникають відповідні правовідносини та забезпечується військова дисципліна та військовий правопорядок [10, с. 83]. Особливо імпонує системний підхід в контексті виділення динамічних та статичних елементів, а також акцент на реалізації профільними суб'єктами комплексу державно-владних повноважень, що має визначену мету. Така позиція цілком обґрунтована у вітчизняній правовій доктрині, до прикладу С.В. Міловідова при дослідженні механізму попередження та протидії правопорушенням із застосуванням структурно-функціонального підходу особливе місце відводить саме суб'єктам протидійної діяльності. Суб'єктами попередження та протидії правопорушенням дослідниця передусім визначає профільні спеціалізовані державні органи, для яких протидія вчиненню адміністративних правопорушень у відповідних сферах становить одну з основних функцій, а діяльність їхніх працівників у цьому напрямі здійснюється на професійній основі [11, с. 74-78]. Цілком виваженою є позиція, з якою важко не погодитися, що особливе місце серед суб'єктів попередження та протидії адміністративним правопорушенням, окрім осіб уповноважених розглядатися справи про адміністративні правопорушення,

посідають посадові особи, наділені повноваженнями щодо складання протоколів про адміністративні правопорушення. Це зумовлено тим, що оформлення відповідного протоколу не лише фіксує факт уже вчиненого адміністративного проступку (за умови його відображення як документа про реальну подію), а й здійснює опосередкований превентивний вплив на правосвідомість як самого правопорушника, так і інших осіб, обізнаних із фактом притягнення до адміністративної відповідальності [11, с. 85].

Положення статті 255 КУпАП свідчать що протоколи у справах про військові адміністративні правопорушення мають право складати: уповноважені особи органів управління Військової служби правопорядку у Збройних Силах України; командири (начальники) військових частин (установ), командири підрозділів; прокурор [12].

Відтак, начальники органів охорони державного кордону, котрі являються командирами військової частини (абз. 2 п. 1 Розд. III) [13] наділені правомочністю самостійно або ж уповноважувати інших посадових осіб (зазвичай начальників структурних підрозділів) на складання відповідних процесуальних документів. Такі нормативно визначені профільним законодавством повноваження дозволяють віднести окремих посадових осіб ДПСУ до профільних суб'єктів протидії ВАП за сформованими доктринальними позиціями вітчизняних вчених, підкріплених відповідним нормативним базисом.

Протидія ВАП посадовими особами ДПСУ в умовах воєнного стану є важливим елементом забезпечення національної безпеки, правопорядку та дисципліни серед військовослужбовців адже прикордонне відомство станом на сьогодні виступає не лише як типовий орган охорони державного кордону, а й як активний суб'єкт у системі військового управління, оскільки прикордонники беруть безпосередню участь у здійсненні та/або забезпеченні здійснення заходів, необхідних для забезпечення оборони

України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку зі збройною агресією проти України.

Цілком погоджуємося із думкою науковців Я. Кушніра, А. Царука та С. Адамчука, які виокремлюють три складові елементи ефективної системи протидії ВАП серед особового складу ДПСУ: адміністративно-профілактичні заходи, заходи адміністративного припинення та заходи адміністративної відповідальності. Вони утворюють цілісну модель, яка дозволяє реагувати на правопорушення комплексно: запобігати їх виникненню, зупиняти в момент реалізації та забезпечувати належну відповідальність за скоєне [14, с. 145].

Адміністративно-профілактичні заходи є першою і найбільш ефективною лінією оборони проти ВАП. У системі ДПСУ такі заходи реалізовуються шляхом організації регулярних інструктажів, проведення бесід з особовим складом, роз'яснення норм дисциплінарного статуту та положень КУпАП, а також через системну правову освіту військовослужбовців. Профілактичний вплив охоплює також інформаційно-просвітницькі кампанії, зокрема про шкоду вживання алкоголю чи наркотичних засобів, що є найбільш розповсюдженими порушеннями в період дії воєнного стану [15, с. 258].

Доцільно акцентувати увагу на інформаційній складовій профілактичної роботи, оскільки вона сприяє підвищенню правової обізнаності особового складу. Через внутрішні канали зв'язку, брошури, відеоматеріали та внутрішні мережі до військовослужбовців доводяться матеріали з роз'ясненням норм чинного законодавства, прикладами адміністративних правопорушень та їх можливих наслідків.

Окрему роль у профілактиці відіграє психологічний супровід. Наявність бойового стресу, перевтоми, постійного ризику для життя створює додаткові передумови для деструктивної поведінки. Саме тому психологи мають бути постійно задіяні в процесі формування стійкості

особового складу до негативних впливів, виявлення симптомів ризикової поведінки та проведення індивідуальної підтримки. Ефективна профілактика також включає в себе створення в підрозділах здорового морально-психологічного клімату, позитивного прикладу з боку командирів, формування корпоративної етики та взаємоповаги [16, с. 59]. Беззаперечно, психологічна стабільність є ключовим чинником у зниженні схильності до правопорушень. Своєчасне втручання психолога може запобігти розвитку небезпечної поведінки у стресових ситуаціях.

Особливої уваги вимагають новобранці, які ще не мають достатнього військового досвіду. У таких випадках необхідно передбачити систему наставництва, індивідуальні бесіди, роз'яснення щодо етичних і правових аспектів служби, що дозволить запобігти багатьом конфліктам і порушенням уже на ранніх етапах адаптації. Молоді військовослужбовці потребують постійного супроводу та прикладу від досвідчених колег. Залучення до командної роботи та поступове введення в службову діяльність сприяють успішній соціалізації новачків.

У ситуаціях, коли правопорушення вже почало реалізовуватися, але ще не призвело до серйозних наслідків, ключовим є оперативне та ефективне його припинення. Заходи адміністративного припинення спрямовані на негайне втручання з метою зупинення протиправних дій, збереження службового порядку та недопущення ескалації конфлікту. У межах Державної прикордонної служби України це може включати усне попередження, тимчасове відсторонення військовослужбовця від несення служби, проведення огляду на стан алкогольного або наркотичного сп'яніння, а також вилучення заборонених речовин чи предметів [16, с. 145]. Важливо, щоб дії з припинення правопорушення були скоординованими та здійснювалися в максимально стислі терміни. Підрозділи повинні мати чітко розроблені інструкції щодо таких випадків, що знижує ймовірність правових помилок.

Завершальним етапом системної протидії є притягнення винних до адміністративної відповідальності, яка виконує не лише каральну, але й превентивну функцію. Для ефективної реалізації цього напряму надзвичайно важливою є кваліфікація осіб, які складають адміністративні матеріали, а також наявність достатньої доказової бази.

Зауважимо, що реалізація саме цієї компоненти системи протидії ВАП серед особового складу ДПСУ викликає істотні труднощі в посадових осіб ДПСУ, уповноважених на складання відповідних протоколів. Так, практика розгляду судами справ про військові адміністративні правопорушення наочно підтверджує такий стан справ:

1) Рішення Недригайлівського районного суду Сумської області від 29.04.2024 року у справі № 582/547/24:

Обставини правопорушення, зафіксовані у протоколі: 22.04.2024 о 21.00 год під час проведення контрольного шикування особового складу у місці тимчасової дислокації підрозділу у Сумському районі Сумської області було виявлено військовослужбовця ДПСУ сержанта ОСОБА_1 з явними ознаками алкогольного сп`яніння, а саме: запах алкоголю з порожнини рота, порушення координації рухів, нечітка мова, який відповідно до медичного висновку перебував у стані алкогольного сп`яніння.

Позиція суду: суд встановив, що відповідно до ст. 276 КУпАП, справа про адміністративне правопорушення повинна розглядатися за місцем його вчинення. Оскільки адміністративне правопорушення, передбачене ч. 3 ст. 172-20 КУпАП, було вчинене у населеному пункті Сумського району Сумської області, а не в межах територіальної підсудності Недригайлівського районного суду Сумської області, цей суд не має компетенції для її розгляду[17].

2. Постанова Зарічного районного суду м. Суми від 21.10.2024 у справі № 591/10371/24:

Обставини правопорушення: молодший сержант ДПСУ ОСОБА_2 06.10.2024 о 12.39 год., виконуючи обов`язки військової служби, керував службовим автомобілем Мерседес 270, д.н.з. НОМЕР_2 у стані алкогольного сп`яніння, чим вчинив правопорушення, передбачене ч. 1 ст. 172-20 КУпАП.

Позиція суду: ОСОБА_2 притягувався до адміністративної відповідальності за ч. 1 ст. 172-20 КУпАП: за керування службовим автомобілем у стані алкогольного сп'яніння під час виконання обов'язків військової служби. Однак, оскільки в Україні запроваджено правовий режим воєнного стан, його дії можуть підпадати під виключно під ч. 3 ст. 172-20 КУпАП, а не ч. 1 цієї статті[18].

3. Рішення Чугуївського міського суду Харківської області від 03.06.2024 р. у справі № 636/3971/24:

Обставини правопорушення, зафіксовані у протоколі: з протоколу серія СхРУ № 120041 про військове адміністративне правопорушення, передбачене ч.3 ст.172-20 КУпАП від 30 травня 2024 вбачається, що 29 травня 2024 року ОСОБА_1 був на службі в стані алкогольного сп`яніння.

Позиція суду: Суд встановив, що відповідно до ст. 268 КУпАП справа про адміністративне правопорушення розглядається в присутності особи, яка притягається до відповідальності, за винятком випадків її належного сповіщення та відсутності клопотання про відкладення розгляду. Оскільки ОСОБА_1 у судове засідання не був доставлений, а розгляд справи за ч. 3 ст. 172-20 КУпАП повинен відбутися протягом доби згідно зі ст. 277 КУпАП, суд визнав необхідним повернути адміністративний матеріал начальнику відповідного прикордонного загону для належного оформлення [19].

Аналіз практики притягнення судами до адміністративної відповідальності військовослужбовців ДПСУ вказує на певні прорахунки, що допускаються прикордонниками під час оформлення матеріалів справ

про адміністративні правопорушення, наслідком чого є винесення судом постанов про закриття справи на підставі ст. 247 КУпАП (відсутність складу і події адміністративного правопорушення – п. 1, закінчення строку накладення адміністративного стягнення – п. 7) [12], що не узгоджується із процесуальною роллю протоколів про адміністративні правопорушення, відпрацьованих та направлених на розгляд посадовими особами ДПСУ. Окрім цього у зазначеній категорії справ, типовими є рішення судів щодо повернення матеріалів справи командиру військової частини на доопрацювання або ж для направлення матеріалів справи до іншого органу, уповноваженого розглядати справу за територіальною підвідомчістю відповідно до вимог ст. 276 КУпАП [12]. Існуючі прорахунки мають істотний характер, оскільки вони вказують на низький рівень підготовки посадових осіб прикордонного відомства у сфері реалізації протидії адміністративних правопорушень в цілому адже стосуються положень Загальної частини КУпАП. Виявлений факт свідчить про те, що в посадових осіб, уповноважених на складання протоколу про ВАП відсутні фундаментальні, базисні знання про вихідні положення щодо реалізації адміністративно-процесуальних повноважень.

Позитивним вбачаємо той факт, що виявлена проблематика досить легко піддається корекції за рахунок апробованих на міжнародній арені підходах, котрі можуть бути пристосовані до національних реалій. Так, профільні дослідники підкреслюють важливу роль освіти та підготовки кадрів у запобіганні воєнним злочинам, що на нашу думку, цілком корелює із потребами протидії військовим адміністративним правопорушенням. Якісні освітні програми можуть сприяти запобіганню воєнним злочинам та військовим адміністративним правопорушенням, формуючи серед особового складу повагу до прав людини, верховенства права та норм міжнародного гуманітарного права [20, с. 251].

Так, військовослужбовці рядового складу, сержантського складу, офіцерського складу Держприкордонслужби України постійно підвищують кваліфікацію та проходять перепідготовку на відповідних курсах з метою підтримання належного професійного рівня, ділових і моральних якостей кожного військовослужбовця, їх відповідності займаній посаді, забезпечення перспективи подальшого проходження військової служби шляхом кар'єрного зростання.

Впровадження загальноєвропейського принципу «Освіта впродовж життя» без відриву від службової діяльності представників прикордонного відомства дозволяє запропонувати впровадження спеціального поглибленого курсу навчання для осіб, що проходять службу в органах охорони державного кордону, котрі здійснюють охорону ділянок відповідальності, включених до району ведення бойових (воєнних дій), який допоможе подолати визначені прогалини у теоретико-практичній підготовці особового складу ДПСУ. На такі курси доцільно відправляти осіб, уповноважених на складання протоколів про військові адміністративні правопорушення, під час перебування їхнього підрозділу на ротації (поза межами районів ведення бойових (воєнних дій) / на відновленні.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Проведене дослідження дозволяє дійти висновку, що протидія ВАП у діяльності ДПСУ в умовах дії правового режиму воєнного стану має комплексний характер і потребує поєднання адміністративно-правових, організаційних та освітніх заходів. Зростання ролі ДПСУ у системі оборони держави та безпосередня участь прикордонників у виконанні бойових (воєнних) завдань об'єктивно підвищують значення ефективного функціонування механізмів підтримання військової дисципліни та внутрішнього правопорядку.

Аналіз судової практики у справах про ВАП засвідчив наявність типових процесуальних помилок, що допускаються посадовими особами ДПСУ під час оформлення адміністративних матеріалів, зокрема

неправильне визначення територіальної підсудності, помилки у кваліфікації складів правопорушень та недотримання процесуальних строків. Наслідком таких прорахунків є закриття проваджень судами або повернення матеріалів справ на доопрацювання, що негативно впливає на реалізацію превентивної функції адміністративної відповідальності.

Встановлено, що ефективна система протидії ВАП має ґрунтуватися на взаємопов'язаному застосуванні адміністративно-профілактичних заходів, заходів адміністративного припинення та адміністративної відповідальності. Водночас ключовим чинником підвищення ефективності такої системи є належний рівень підготовки посадових осіб ДПСУ, уповноважених на складання протоколів про адміністративні правопорушення.

Перспективи подальших досліджень убачаються у розробленні та впровадженні спеціалізованих освітніх програм для посадових осіб ДПСУ, адаптованих до умов воєнного стану, а також у подальшому аналізі судової практики з метою вироблення єдиних підходів до кваліфікації ВАП і процесуального забезпечення адміністративної відповідальності військовослужбовців.

Література

1. Бандурко О.М., Литвинов О.М. Система протидії злочинності: поняття та сутність. *Вісник кримінологічної асоціації України.* 2015. № 2 (10). С. 168-177.

2. Остапенко О. Про сучасні правові засади протидії вчиненню адміністративних правопорушень. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: «Юридичні науки».* Львів, 2017. № 876. С. 182-188.

3. Корягіна А.М. Запобігання злочинності як соціально-профілактична діяльність. *Підприємництво, господарство і право.* 2016. № 11. С. 191-196.

4. Лесько Н.В. Проблеми правового регулювання профілактики правопорушень в Україні. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Юридичні науки*. № 807. 2014. С. 231-235.

5. Кримінологія: Загальна та Особлива частини: [Підручн. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл.] / І.М. Даньшин, В.В. Голіна, О.Г. Кальман, О.В. Лисоєд ; За ред. проф. І.М. Даньшина. Харків: Право, 2003. 353 с.

6. Кушнір Я. О. Державна прикордонна служба України як суб'єкт протидії порушенню порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзд з неї : дис….докт. філ. у гал. права. Хмельницький, 2021. 304 с.

7. Коба О.В. Військові правопорушення у контексті змісту загальної системи запобігання правопорушенням і злочинності. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство».* Вип. № 01. 2025. С. 595 – 602. DOI: https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.01.99

8. Курилюк Ю.Б. Кримінально-правове забезпечення протидії порушенню правил несення прикордонної служби : монографія / за наук. ред. д-ра юрид. наук, проф. В. К. Матвійчука. Київ: Дакор, 2013. 216 с.

9. Вітвіцький С. С., Веселов М. Ю., Нестеренко О. М., Єпринцев П. С. Військові адміністративні правопорушення: науково-практичний коментар. Кривий Ріг, 2023. 164 с.

10. Коба О.В. Запобігання військовим правопорушенням як передумова військової дисципліни і правопорядку, забезпечення воєнної і державної безпеки. *Juris Europensis Scientia.* Вип. 4. 2024. С. 78-84. DOI: https://doi.org/10.32782/chern.v4.2024.13

11. Міловідова С. В. Попередження та протидія адміністративним правопорушенням в Україні: дис. … канд. юрид. наук. Київ, 2016. 228 с.

12. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України, Кодекс від 07.12.1984 р. № 8073-X. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10 (дата звернення: 20.01.2026).

13. Про затвердження Положення про орган охорони державного кордону Державної прикордонної служби України: Наказ Міністерства внутрішніх справ від 30.11.2018 № 971. Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1468-18#Text (дата звернення 20.01.2026).

14. Кушнір Я., Царук А., Адамчук С. Протидія адміністративному правопорушенню, передбаченому статтею 172-20 Кодексу України про адміністративні правопорушення серед особового складу Держприкордонслужби України. *Закон і кордон.* 2024. 1(3). С. 143–175.

15. Краснов О.В**.** Протидія організованій злочинності органами Державної прикордонної служби України. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2019. № 1. С. 258–266

16. Франчук Т.А. Заходи забезпечення провадження у справах про адміністративне правопорушення Державною прикордонною службою України . *Європейські перспективи*. 2021. № 3. С. 59–65.

17. Постанова Недригайлівського районного суду Сумської області від 29.04.2024 року у справі № 582/547/24. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/118682271 (дата звернення: 20.01.2026).

18. Постанова Зарічного районного суду м. Суми від 21.10.2024 року у справі № 591/10371/24. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/122420214 (дата звернення: 20.01.2026).

19. Рішення Чугуївського міського суду Харківської області від 03.06.2024 р. у справі № 636/3971/24. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/119517486 (дата звернення: 20.01.2026).

20. Petkov S., Barikova A., Kopotun I., Bulhakova O., Gubariev S. The mechanism for the prevention of military administrative offences under martial

law. *Amazonia Investiga*. 2023. Vol. 12, № 63. P. 243–253. DOI: 10.34069/AI/2023.63.03.23.

References

1. Bandurko O.M., & Lytvynov O.M. (2015). Systema protydii zlochynnosti: poniattia ta sutnist [The system of countering crime: Concept and essence]. *Visnyk Kryminolohichnoi Asotsiatsii Ukrainy*, 2(10), 168–177 [in Ukrainian].

2. Ostapenko O. (2017). Pro suchasni pravovi zasady protydii vchynenniu administratyvnykh pravoporushen [On modern legal foundations of countering administrative offenses]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politekhnika". Seriia: Yurydychni nauky*, 876, 182–188 [in Ukrainian].

3. Koryahina A.M. **(**2016). Zapobihannia zlochynnosti yak sotsialno-profilaktychna diialnist [Crime prevention as socio-preventive activity]. *Pidpryiemnytstvo, hospodarstvo i pravo*, 11, 191–196 [in Ukrainian].

4. Lesko N.V. (2014). Problemy pravovoho rehuliuvannia profilaktyky pravoporushen v Ukraini [Problems of legal regulation of offense prevention in Ukraine]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politekhnika". Seriia: Yurydychni nauky*, 807, 231–235 [in Ukrainian].

5. Danshyn I.M. (Ed.). (2003). *Kryminolohiia: Zahalna ta osoblyva chastyny* [Criminology: General and Special Parts]. Pravo [in Ukrainian].

6. Kushnir Y.O. (2021). *Derzhavna prykordonna sluzhba Ukrainy yak subiekt protydii porushenniu poriadku vizdu na tymchasovo okupovanu terytoriiu Ukrainy ta vyizdu z nei* [The State Border Guard Service of Ukraine as a subject of countering violations of the procedure for entry to and exit from the temporarily occupied territory of Ukraine] (Doctoral dissertation). Khmelnytskyi [in Ukrainian].

7. Koba O.V. (2025). Viiskovi pravoporushennia u konteksti zmistu zahalnoi systemy zapobihannia pravoporushenniam i zlochynnosti [Military

offenses in the context of the general system of offense and crime prevention]. *Analitychno-porivnialne pravoznavstvo*, 1, 595–602. https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.01.99 [in Ukrainian].

8. Kuryliuk Yu. B. (2013). *Kryminalno-pravove zabezpechennia protydii porushenniu pravyl nesennia prykordonnoi sluzhby* [Criminal law support for countering violations of border service regulations]. Dakor [in Ukrainian].

9. Vitvitskyi S.S., Veselov M. Yu., Nesterenko O.M., & Yepryntsev P.S. (2023). *Viiskovi administratyvni pravoporushennia: naukovo-praktychnyi komentar* [Military administrative offenses: Scientific and practical commentary]. Kryvyi Rih [in Ukrainian].

10. Koba O.V. (2024). Zapobihannia viiskovym pravoporushenniam yak peredumova viiskovoi dystsypliny i pravoporiadku, zabezpechennia voiennoi i derzhavnoi bezpeky [Prevention of military offenses as a prerequisite for military discipline, law and order, and ensuring military and state security]. *Juris Europensis Scientia*, 4, 78–84. https://doi.org/10.32782/chern.v4.2024.13 [in Ukrainian].

11. Milovidova S.V. (2016). *Poperedzhennia ta protydiia administratyvnym pravoporushenniam v Ukraini* [Prevention and countering of administrative offenses in Ukraine] (PhD dissertation). Kyiv [in Ukrainian].

12. Verkhovna Rada of Ukraine. (1984, December 7). *Code of Ukraine on Administrative Offenses* (No. 8073-X). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10 [in Ukrainian].

13. Ministry of Internal Affairs of Ukraine. (2018, November 30). *On approval of the Regulation on the state border protection body of the State Border Guard Service of Ukraine* (Order No. 971). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1468-18#Text [in Ukrainian].

14. Kushnir Ya., Tsaruk A., & Adamchuk S. (2024). Protydiia administratyvnomu pravoporushenniu, peredbachenomu statteiu 172-20 Kodeksu Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia sered osobovoho skladu

Derzhprykordonsluzhby Ukrainy [Countering the administrative offense under Article 172-20 of the Code of Ukraine on Administrative Offenses among personnel of the State Border Guard Service of Ukraine]. *Zakon i kordon*, 1(3), 143–175 [in Ukrainian].

15. Krasnov O.V. (2019). Protydiia orhanizovanii zlochynnosti orhanamy Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy [Countering organized crime by the State Border Guard Service of Ukraine]. *Visnyk Luhanskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav imeni E. O. Didorenka*, 1, 258–266 [in Ukrainian].

16. Franchuk T.A. (2021). Zakhody zabezpechennia provadzhennia u spravakh pro administratyvne pravoporushennia Derzhavnoiu prykordonnoiu sluzhboiu Ukrainy [Measures to ensure proceedings in administrative offense cases by the State Border Guard Service of Ukraine]. *Yevropeiski perspektyvy*, 3, 59–65 [in Ukrainian].

17. Nedryhailivskyi District Court of Sumy Region**.** (2024, April 29). *Decision in case No. 582/547/24*. https://reyestr.court.gov.ua/Review/118682271 [in Ukrainian].

18. Zarichnyi District Court of Sumy**.** (2024, October 21). *Decision in case No. 591/10371/24*. https://reyestr.court.gov.ua/Review/122420214 [in Ukrainian].

19. Chuhuiv City Court of Kharkiv Region. (2024, June 3). *Decision in case No. 636/3971/24*. https://reyestr.court.gov.ua/Review/119517486 [in Ukrainian].

20. Petkov S., Barikova A., Kopotun I., Bulhakova O., & Gubariev S. (2023). The mechanism for the prevention of military administrative offences under martial law. *Amazonia Investiga*, 12(63), 243–253. https://doi.org/10.34069/AI/2023.63.03.23